

ДАНАС НА ПОЗОРЈУ

19.00 часова / СНП, доњи фоаје Сцене „Јован Ђорђевић“

ОТВАРАЊЕ 17. ИЗЛОЖБЕ ПОЗОРИШНОГ ПЛАКАТА И ГРАФИЧКОГ ОБЛИКОВАЊЕ И УРУЧЕЊЕ НАГРАДА

Изложбу отвара проф. Драган Живанчевић

20.00 часова / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“

СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ ФЕСТИВАЛА

Беседа: Миодраг Табачки

Представа ван конкуренције – фестивалска премијера

Милена Богавац, Олга Димитријевић, Тијана Грумић,
Ведрана Божиновић, Ведрана Клепица

МИЛЕВА

Фондација „Нови Сад – Европска престоница културе“ / Народно позориште Сомбор / Стеријино позорје

Редитељка: АНИЦА ТОМИЋ

Ауторка адаптације и драматуршкиња: ЈЕЛЕНА КОВАЧИЋ

Сценограф: ИГОР ВАСИЉЕВ

Костимографкиња: ДРИНА КРЛИЋ

Композитор: НЕНАД КОВАЧИЋ

Видео рад: ФИЛИП МИКИЋ

Сценски покрет: ИГОР КОРУГА

Улоге:

АНА РУДАКИЈЕВИЋ

ОЛГИЦА НЕСТОРОВИЋ

ПЕРО СТОЈАНЧЕВИЋ

ЛЕА ЈЕВТИЋ

СТЕФАН БЕРОЊА

НЕМАЊА БАКИЋ

СОФИЈА МИЈАТОВИЋ

БИЉАНА КЕСКЕНОВИЋ

СРЂАН АЛЕКСИЋ

БОГОМИР ЂОРЂЕВИЋ

ИВАНА В. ЈОВАНОВИЋ

ДАНИЦА ГРУБАЧКИ

МИЛИЈАНА МАКЕВИЋ-МИРКОВ

НИКОЛА КНЕЖЕВИЋ

Инспицијент: Зоран Вучковић

Суфлер: Нинослав Вранић

У представи се користе делови композиције Франца Шуберта *Erlkönig*; Габријела Фореа *Реквијем* (Op. 48) – *Pie Jesu*; Алена и Ненада Синкауза *Метална*.

Вокал: Тереза Мело Кампос

Тамбура: Александар Јовевски

*Због употребе стробоскопа представа се не препоручује гледаоцима који болују од епилепсије.

Беседа на отварању 67. Стеријиног позорја МИОДРАГ ТАБАЧКИ, сценограф и костимограф

Поштовани љубитељи позоришне уметности и позоришни посленици, велико ми је задовољство да вам свима пожелим добродошлицу.

Почаствован сам и поносан што сам у прилици да отворим наш највећи и најзначајнији позоришни фестивал, шездесет седмо СТЕРИЈИНО ПОЗОРЈЕ. Овај повод буди у мени сећања на мој први, за мене најзначајнији долазак на Позорје, и тада престижни југословенски фестивал. Поделићу са вама то сећање кроз једну анегдоту.

Представа Словенског људског гледалишча Цеље *Играјте шумор у глави и зајачавање ваздуха* Душана Јовановића, у режији Љубише Ристића, 1976. године, играна је у два простора – на сцени у позоришту, али и у оближњој згради у којој је била смештена „новинска агенција“. Представа је почињала испред зграде позоришта, које је било „забарикадирано“ од стране глумца, тако што глумац (покојни Макс Фуријан), сачекује гледаоце па, будући да су се глумци закључали у зграду позоришта где штрајкују, он одводи публику у „новинску агенцију“ у којој се игра први део представе. Ту публика добија информације везане за забарикадирано позориште. Након тога, предвођена Максом Фуријаном, публика одлази до позоришта, насилно улази пробијајући врата, „осваја“ и заузима гледалиште и наставља да прати представу која се игра на празној сцени. Други део представе завршава се тако што се на позорници појављује гледалиште где у ложама седе глумци и метафорично осликавају и означавају огледање гледалишта у игралишту и обрнуто... Но, да би се до свега тога дошло, неопходно је било да се „провали“ у саму зграду позоришта.

У Новом Саду смо играли представу у старој згради СНП-а. Почињала је испред саме зграде, испред улаза, код Дунавског парка. Редакцију смо сместили и имповизовали у фискултурној сали бившег Соколског дома, са друге стране улаза у позориште, а под истим кровом, с магућношћу да публика уђе у њу са улице, али и на друга врата која салу повезују са холем позоришта. То су била врата која је требало провалити и ући у позориште. Чин тог насилног уласка драматуршки је био од великог значаја. Ја сам се помешао са публиком; стајао сам иза Мише

Хаџића, било је много публике, није било превода, али када се осетило да ће се гледаоци селити у други процор, пар виђених гледалаца и великих ауторитета кренули су полако да се пробијају ка вратима која је требало „обити и провалити“, а обезбављење, које их је „чувало“, сасвим сам сигуран, љубазно би отворило врата да цењени гости удобно напусте простор. Брзином муње успео сам да излетим из сале, утрчим у хол позоришта, налегнем и наслоним се свом снагом на врата и спречим да се отворе пре него што је планирано да буду пробијена.

То је било моје прво појављивање на Позорју. Прва сценографија, прва костимографија, али и моје симболично, физичко и дословно учествовање у проваљивању и „освајању“ позоришта.

Захвалан сам Стеријиним позорју што ми указује част да отворим Фестивал нашег националног позоришта које носи име великог српског писца. Истовремено, доживљавам то као признање и подршку мојој професији која с љубављу, поштовањем и верно надграђује сликом, креира, осмишљава и визуелном компонентом прати нашег драмског писца. Писац је за мене ЗВЕЗДА, а најбитнија карика и покретач свега на сцени и у позоришном чину јесте драмски текст. С великим задовољством и успехом радио сам тактове наших класика, Стерије, Нушића, Његоша... као и млађих писаца, мојих савременика, Љубомира Симовића, Душана Ковачевића, Владимира Арсенијевића, Милосава Мариновића... и радовао се сваком успеху на овом великом фестивалу. Са жељом да се наши класици и савременици и даље играју у нашим, али и у страним позориштима, а уз жељу да се појаве и нови, млади драмски писци, проглашавам 67. фестивал Стеријино позорје отвореним.

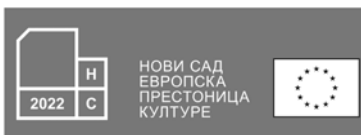
ПРЕДСТАВА ВАН КОНКУРЕНЦИЈЕ МИЛЕВА фестивалска премијера

ЕКС ЛИБРИС

ЕПИЛОГ

Милеву нећемо претворити у хероја. Претварати људе у хероје је патријархално размишљање. Милева није херој. Милева је отпор. Њена прича је моја прича. Моја прича је део мреже. Непрегледне мреже заједничких прича. Мрежа женских прича и знања има много стаза. И све воде некуда. Једна ка другој друга ка петој. Или петсто петој. Ткање мреже женског знања ткање је нас самих. Ми ткамо нове текстове, текстове о нама и текстове за нас, ми изнова пишемо истину, појмове, историју, приче, наше приче. Пишемо и сећамо се свих заједничких ствари које нас вежу. Једна је представа о Милеви, друга је жеља за правдом, за феминистичком борбом, за преокретом света, за свим будућим савезништвима жена. Ми заједно се сећамо наших баба, свега што оне нису имале и што смо научиле од њих. Говоримо о искуствима обесправљености и неправде, тлачења и крви, о снази отпора. Искуства свих претходних векова скупљају се у борбеним женама. Зато смо бесне, зато хоћемо да срушимо свет, јер хоћемо бољи да буде за нас и за све наше девојчице које долазе. Зато смо љуте и моћне, зато што верујемо у другачије односе на свету и ни под претњом силе или пред заводљивошћу лепих речи не пада нам на памет ни најмање да се икада смиримо.

(група ауторки, Милева)

МОЋ ЖЕНСКОГ СТВАРАЛАШТВА

Представљањем женске културе, уметности и стваралаштва и преиспитивањем женског историјског наслеђа, стварамо родно равноправније друштво.

Хероине су посвећене нашим најважнијим научницама, уметницама, добротворкама, активисткињама и другим женама које су мењале свет. Милева Марић Ајнштајн, Марија Трандафил, Милица Стојадиновић Српкиња, Милица Томић, само су неке од важних фигура националне историје и културе које су инспирисале изложбе, представе, концерте и друге догађаје који нас очекују током овог програмског лука.

За историју Новог Сада и оно што је овај град данас жене су имале кључне улоге. Баш зато се програмски лук Хеорине бави женским стваралаштвом, подстицањем и промовисањем женске културе, уметности и стваралаштва. Овај лук промовише женско историјско наслеђе зарад равноправнијег друштва.

РЕЧ ДРАМАТУРШКИЊЕ

Јелена Ковачић

У свом тексту *Милева у Санџијају* Олга Димитријевић пише о Арахни, лидијској ткаљи уписаној негде на маргинама грчке митологије. Арахна се усудила изазвати божицу Атenu на натјечање у ткању. Саткала је причу о пустиловинама богова, „али њено дјело није било у складу с доминацијом и хегемонијом над знањем“ [Олга Димитријевић] које су ти исти богови прописали. Њена провокативна креативност која их је приказивала са свим њиховим слабостима и страстима, морала је бити кажњена. Божица Атена растргала је њено ткање и претворила ју у паука – паука који вјечно тка. „Мит о Арахни говори о женском непристајању на наметнута правила, на постајање женом каквом други хоће да нас виде. Арахна ствара и ми стварамо, плетемо мреже и нити, ткамо, веземо и уписујемо своје текстове и своје приче, своје поруке, своје песме и своје визије света“ [О. Димитријевић]. Управо на трагу те мисли настала је адаптација наше представе. Она постоји као ткање различитих текстова, различитих драмских гласова који се међусобно испреплићу, допуњују, умрежавају и стварају нови текст – текст представе. Проналажење животне поезије у законима физике Тијане Грумић, одлучност и провокативност Ведране Божиновић, снага и емоционалност Милене Богавац, борбеност и аналитичност Олге Димитријевић, сатиричност и проницљивост Ведране Клепице повезују се у причу о једној Милеви или више њих, које постоје истовремено и све имају своју истину – попут калеидоскопа који зрцали све оно што о Милеви и њеном трагичном животу знамо или барем мислимо да знамо. Зато питање тко је била Милева Марић и даље остаје отворено. Да ли је икада жељела постати хероином или је њено херојство потребно само нама? Гдје се све налази њена туга и је ли уопће имала шансу да је избјегне? Што јој је донијела љубав према Ајнштајну, љубав која „увек непоуздано на живот

примењује сва наша сазнања о свету “ [Тијана Грумић]. Зашто јој је наука, без обзира на њен велики математички талент, ипак остала затворена? И гдје се заправо у њеној причи налазимо ми? Знамо ли препознати насиље у нашим животима као што га препознајемо у Милевином? Јесмо ли успјели превазићи патријархални контекст који је Милеву коштао живота или се тек декларативно кунемо у равноправност ослобођену било којег облика агресије? У нашој представи пролазећи кроз то ткање текста Милева Марић тражи своју преминулу кћерку Љубицу, док ми тражимо управо Милеву Марић. Тражимо причу коју никада није успјела испричати јер јој нитко то није дозволио и питамо се постоји ли начин да сазнамо или барем осјетимо што би она заправо хтјела да се о њој говори, мисли, пише, игра, постоји ли начин да ју разумијемо он-крај расправа о томе је ли или није била коауторица теорије релативитета, расправа које се исцрпљују у тражењу

Фото: Нађа Рејман

јачих аргумената – док једни говоре да се у Милевином случају не ради о „математичкој егзактности, него о социолошкој анализи“ [Ведрана Клепица], други тврде да без доказа „остају само пресумпције и слутње које су трн у оку сваког знанственика“ [В. Клепица], а трећи се куну да је била „симбол жртвовања и пожртвованости, неправде, достојанства у патњи и забораву“ [Ведрана Божиновић].

Негдје с друге стране свих аргумената настаје наша прича о Милеви, а „питање причања прича, питање је тога ко има право да говори. Милева то право није имала, ми га имамо“ [О. Димитријевић]. Имамо право да проговоримо. У њено име и у име свих дјевојчица, дјевојака и жена које то право нису имале или га још увијек немају. Да проговоримо о непристајању на насиље, патријархат, омаловажавања, манипулацију, ушуткавање, на прешућивање, јер негдје дубоко у себи вјерујемо да ни Милева не би пристала, да је само знала да може не пристати. „Поштована госпођо Марић, ми вам се нећемо шлихтати. Нећемо вам се шлихтати пре свега зато што вас поштујемо. Ми вам говоримо све како јесте“ [Милена Богавец]. Или ћемо барем то покушати.

РЕДИТЕЉКА

Аница Томић

Хрватска позоришна редитељка. Дипломирала је компаративну књижевност и кроатистику на Филозофском факултету Свеучилишта у Загребу и позоришну режију и радиофонију на Академији драмске умјетности у Загребу. Доценткиња је глуме на АУКОСУ. Била је стипендисткиња на *Amsterdamse Hogeschool voor de Kunsten* (Амстердам), потом *Indiane University of Pennsylvania* (одсек режије), те стипендисткиња *Kultur Kontakt Austria — Writers in Residence* у Бечу. Оснивачица је аматерске позоришне трупе *Theatre de femmes*, једне од најзначајнијих група алтернативе деведесетих у Хрватској, која је деловала од 1995. до 2003. Режира бројне драмске представе, као и ауторске пројекте у хрватским и иностраним позориштима. Режира културна догађања (*Евројски дан ојере*, *Дан ошвореној шрпа*, *Бијеле ноћи*, *Фесџивал свјешла*). Ради као позоришни педагог и ментор. Редовно сарађује с драматуршкињом Јеленом Ковачић. Уз актуелизације класичних комада које реисписује, ради и ауторске пројекте у сарадњи с Јеленом Ковачић, који су уско повезани са социјално маргинализованим појединцима, групама, као и са позицијом жене. У представама преиспитује разне репресивне апарате који се спроводе над маргинализованим групама, проговара о различитим проблемима који су одраз дубоких друштвено-економско-политички искривљених принципа који резултирају фрустрацијом, нетолеранцијом, страхом, ксенофобијом, вршњачким насиљем, мизогинијом. Ангажована је у борби за женска, дечја, људска права. Једна је од саоснивачица иницијативе #СПАСИМЕ, која уводи тему породичног насиља у јавни простор.

Вишеструка је добитница бројних националних и међународних награда за режију: Награда хрватског глумишта, Марула, Награда Мали Марулић, Награда Assitej, Награда Златна Жар птица, Награда „Вељко Маричић“, Гран При Италија, Награда „Јурислав Коренић“...

Представа *Хошел Загорје* која је гостовала на прошлогодњем Стеријином позорју, добитница је свих главних националних награда за 2021/22.

ИНТЕРВЈУ

Горан Ибрајтер

извршни директор
Стеријиног позорја

ЛЕКОВИТО, КАТАРЗИЧНО
СВОЈСТВО ПОЗОРИШТА

Са извршним директором Стеријиног позорја Гораном Ибрајтереом за Билтен разговарамо о фестивалу, времену тескобе које нас окружује, али надамо се и да не влада нама, о позитивним изазовима, Позорју младих, питању ауторства и плановима за време које нам долази у сусрет.

Овогодишње Стеријино позорје отвориће представа ван конкуренције „Милева“. Наситала је у копродукцији Позорја, Народног позоришта у Сомбору и Фондације „Нови Сад – Европска престоница културе“, инспирисана живошом и делом Милеве Марије Ајнштајн. Осим тога, публика ће имати прилике да види још две представе које Позорје копродуктира: „Блудни дани курајшот Цонија“ (са Новосадским позориштем) и „Ајдуци“ (са Народним позориштем Приштина са седиштем у Грачаници).

Како бисте најавили те представе? На који начин су важне копродукције Стеријиног позорја?

• Копродуцентским пројектима Стеријино позорје, чини ми се, на најбољи могући начин заокружује остварење своје основне мисије, а то су подстицање и промоција домаћег драмског стваралаштва. Без инсценације, као коначног исхода, испуњење те мисије не би било потпуно. Подсетио бих овде и на чињеницу да је претходних година Стеријино позорје, с једним изузетком, успело да сценски „оживи“ све победничке текстове са конкурса за оригинални савремени домаћи драмски текст који наша кућа расписује. У тим пројектима учествовао је велики број позоришних кућа из земље, али и региона.

Са три представе које ће публика имати прилику да види на 67. Стеријиним позорју, не исцрпљује се попис наших актуелних копродукција. Подсећам да је недавно у београдском Народном позоришту премијерно изведена представа *Усјавања за Алексију Рајчић*, по победничком тексту Ђорђа Косића са конкурса 2020. године. У Народ-

ном позоришту „Тоша Јовановић“ у Зрењанину у припреми је представа по роману *Изложба* Миодрага Кајтеза у драматизацији Ђорђа Милосављевића.

Што се тиче представа које су у програму овогодишњег Фестивала, *Ајдуци* и *Блудни дани курајшот Цонија* већ су доживели своју сценску афирмацију, па бих пажњу усмерио на представу *Милева*, чију премијеру с нестрпљивом очекујемо на отварању 67. Стеријиног позорја. Реч је о пројекту који је осмишљен посебно за ову прилику у оквиру програмског лука *Хероине* Фондације „Нови Сад – Европска престоница културе“ и у сарадњи са Народним позориштем Сомбор. Ово, наравно, не значи да је реч о пригодничарској представи. Она се ради с највишим уметничким амбицијама, па је зато за ову прилику окупљена респектабилна ауторска екипа из земље и региона.

Наслов селекције Миливоја Млађеновића је Време тескобе. Како доживљаваше тај наслов?

• Осећај тескобе вечни је пратилац човеков, ако говоримо из индивидуалног, личног аспекта. Међутим, постоје и постојаће времена која, због своје турбулентности, смутности, доприносе општем осећају тескобе. Већ трећу годину суочавамо се са пандемијом короне, ту су и климатске промене, рат у Украјини са свим могућим геополитичким, економским и другим последицама... Дакле, јесте ово време тескобе.

Позориште, између осталог, и битише стога да нам укаже на узроке тескобе, па и да се побуни против њих. Речју, позориште је ту да нам и у оваквој ситуацији одигра своју катарзичну улогу. Иако слоган овогодишњег Позорја сам по себи не делује оптимистично, надам се да ће нам представе које ћемо видети донети то благотворно и лековито, катарзично својство позоришта.

Био је изазов одржања прошлогодишње Позорје у контексту пандемије ковида. Шта је у овој години изазов, поред редовних фестивалских изазова?

• Ове године, по мени, најзначајнији изазов који је пред нама има позитивну конотацију. Наиме, Нови Сад је ове године Европска престоница културе и Стеријино позорје, на основу своје традиције, свог значаја за наш позоришни живот, треба и мора да буде важан сегмент ове лепе приче. Осим два већ помињана пројекта (*Милева* и *Усјавања за Алексију Рајчић*) који су рађени у сарадњи са Фондацијом „Нови Сад – Европска престоница културе“, Позорје и другим својим активностима настоји да допринесе промоцији Новог Сада као битне културне дестинације, не само у српским оквирима. Зато се надамо да ће овогодишњи Фестивал бити још један допринос европском лицу нашег града.

У интервјуу који сам радила са селектором Миливојем Млађеновићем (недељник Време, 1633-1634), са фокусом на његово ауторство, он каже: „Од оснивања Стеријиног позорје је у непрекидним менама. И проблематика ауторства које смо се сада дохватили, иницирана новим

сценским праксама, дејством поодрамској и поодредителској позоришта, захтева да се редефинишу и неке стандардне категорије и појмови позоришне праксе. И то ће, уверен сам, бити разрешено ускоро у облику нових пропозиција.“

Хоће ли бити нових пропозиција?

• Уважавајући нове праксе, нова тумачења драмског предлошка, Стеријино позорје је пре неколико година већ променило пропозиције. У категорију редовних Стеријиних награда ушла је и Награда за драматизацију/адаптацију/драматургију. Да подсетим, пре тога је било случајева да су биле додељиване специјалне награде за овај сегмент.

Но, знам да је овде суштинско питање – шта третирати као изворни драмски текст? Претходних неколико година имали смо, рецимо, читав низ ауторских пројеката базираних на најразличитијим предлошцима. Овде пре свега мислим на разлике у форми. Ова ситуација ће свакако изискивати разрешење у смислу да ли такви текстови могу конкурисати и под којим условима за Награду за савремени драмски текст. Решење није лако, баш због поменуте разнородности, а никако не може бити административне природе, већ мора бити плод стручне расправе.

После паузе део Стеријиној позорја је и Позорје младих. Кога бисте посебно најавили?

• Позорје младих, важан сегмент наше манифестације већ деценијама, нажалост две претходне године, није могло бити одржано због короне. Срећом, 67. Стеријино позорје биће богатије за 12 представа наших најмлађих колега са осам високошколских позоришних установа. Осим студената из Србије, на Фестивалу ће учествовати и гости из Осјека, Бања Луке и Бијељине.

Који су даљи планирани ангажмани Позорја, након фестивала, у ближој будућности?

• Поменуо бих пројекат Позорја од капиталног значаја не само за позоришну већ и за српску културу уопште. Ове године навршава се 250 година од рођења и 175 година од смрти родоначелника нашег позоришта Јоакима Вујића. Тим поводом Стеријино позорје припрема издање Вујићевих сабраних драма. Као што је то био случај и са Стеријом, односно нашим издањем његових сабраних драма у два тома, ово ће бити први пут да се драме Јоакима Вујића појаве у оваквом формату.

Забележила Наташа ГВОЗДЕНОВИЋ

**Миљивоје
Млађеновић**

селектор 67. Стеријиног позорја

СВЕ У ПОЗОРИШТУ ВРЕДИ ВИШЕ ОД ОТРОВНОГ ОТПАДА СТВАРНОСТИ

Уметност не би требало да је утилитарна, јер онда је оштећена, идеолошки нагрижена, значи – сумњива. Најбоље би било да служи човеку да претраје, да не уништи самог себе, чему је ближи него икад, јер тако је сујетан, грабежљив, богохулан и лицемеран, каже Миљивоје Млађеновић, селектор овогодишњег Стеријиног позорја, дан уочи почетка фестивала.

Да ли би се могло рећи да сте се ове године најледали добрих представа или пре најледали лоших представа?

• Био бих спокојнији да сам видео више представа које су ме такле искрено и дубоко, које су ме исконски заинтригирале. Наравно, видео сам и неке представе чији знакови систем нисам у потпуности разумео, па су ме збуниле. (Сад, ако после 35 година активног учешћа у позоришном саобраћају нисам укапирао сигнализацију...) Али све то вреди и даље колико вреди, а вреди више од оног што се преобилно ваља у отровном и злокобном естрадном отпаду са громогласних медија. Сва срећа да код нас постоји танак слој финих – театру исконски оданих – новинара и журналиста који страсно промовишу позориште. Јер, не прија ми олако, неутемељено, ничим поткрепљено унижавање труда позоришних уметника које је све присутније. Дакле, све то што наша позоришта произведу је добро, али најбоље је на Стеријиним позорју, потом и на другим фестивалима. Стандарди су високо постављени, наравно, мерено према нашим могућностима.

Шта мислите, колико је пандемијско време дало групу шок позоришном промишљању света?

• Било, не повратило се. Пандемија је озбиљан реметилачки фактор позоришног живота, продукције, уметничког ангажмана који је осујећиван ситуацијама кренистани, страхом, неизвесношћу, а када се на то надовежу наше традиционалне особине – лењост, индоленција, немар – сад све то избија, сад се последице осећају. А што

се тиче директнијег, позоришног, драматуршког преиспитивања дејства пандемије на функционисање људског, па онда и друштвеног организма, за сада је то још рано. Иако се та појава, експлицитно и имплицитно, помаља у атомосфери неких представа.

Многе младе генерације позоришних стваралаца (Маја Пелевић је, на пример, на њу њему дала интервју SEECultu) сматрају да је наше позориште озбиљно умор(е)но, кажу – старо је умрло, а ново још није дошло... Какав је ваш ушисак? Јесмо ли усигурени на покрешном месту? Јесмо ли ми они који нисмо?

• Ту смо, где јесмо. Не би требало нити да се заносимо да смо нека сила, али ни сами себе да уживамо. Кратковека је наша историја позоришта, будимо свесни тога да 1736, када Козачински даје Трагедокомедију у Сремским Карловцима, отприлике у то време италијанска Опера гостује у Русији, а Готшед убеђује Каролину Хојбер да се окане кловерја са Хансвурстом и замени га класицистичким трагедијама. Толика ја била разлика између нас и позоришно просвећених народа. Срећом, данас не каскамо толико за светом. Маја Пелевић и тај прогресивни средње-млади и млади свет (Миња Богавац, Олга Димитријевић, Димитрије Коканов, Тијана Грумић, Филип Грујић), доказ су да је ново позориште ту, додуше можда недовољно афирмисано, али ипак присутно. И на Позорју. Само Маја то неће из урођене скромности да каже, него морам ја. Али, да кажем Маји, иако она то свакако зна, да исто тако тај одржавели позоришни сој уме и може да покаже још стотине паклених драматуршких ђаволстава пре него што се упокоји и оде Стерији на исповест, миран и спокојан, јер је у наслеђе оставио добар нараштај.

Колико сте, шта мислите, за све ове године гледања представе изубили гледалачкој ентузијазма и невиности?

• Вероваћете ми кад вам кажем да, што сам старији, још више уживам у гледању представа. Још нам је потребно позорница, још уметника. Да обзнане све оно што је неприродно и чудовишно у човеку и скандалозно и неподобно у друштву, да покрене све нас у правцу промена тог света.

Шта је за вас добра представа? Које представе вам се чине као рекреативне у нашој новијој позоришној стварности, рецимо, у последњих десетак година?

• Мора исконски да прожме цело биће, да активира све у мени до те мере да снажне слике остану у сећању. Музика коју чујеш још данима. И да ме држи, тера и након представе још дуго да трагам за смислом којим је набијена. Као *Наход Симеон* Томија Јанежича, као *Брод за лушке* Ане Томовић, *На Дрини ћурџија* Кокана Младеновића, *Мера за меру* Дејана Мијача, *Семпер идем* Горчина Стојановића, *Зоран Ђинђић* Оливера Фрљића, *Царство мрак* Игор Вука Торбице, *Ако дуго гледаш у њонор* Златка Паковића, *Ошело* Милоша Лолића, *Чекаоница* Бориса Лијешевића, *Мира* Андраша Урбана ... Има, има добрих представа...

Може ли се бити несубјективан када се гледају представе и како бисте објаснили њу сублимацију селекторске субјективности и објективности, јер објективно сваки човек има неки укус?

• Врло је то клизав терен. Сви смо ми различити. Неки гледају и цене позориште по томе колико се уклапа у њихов рецепцијски видокруг, односно како они разумеју. Други су без става, па га формирају на основу владајућег мишљења у јавности, трећи су поводљиви и помало помодни... Треба се ослонити на сопствени позоришни инстинкт, не оптерећивати се нужно семиологијом, не прилагођавати сопствени укус владајућем тренду и не усклађивати га по сваку цену са теоријским постулатима.

Шта је ваш савет људима који воде позоришта?

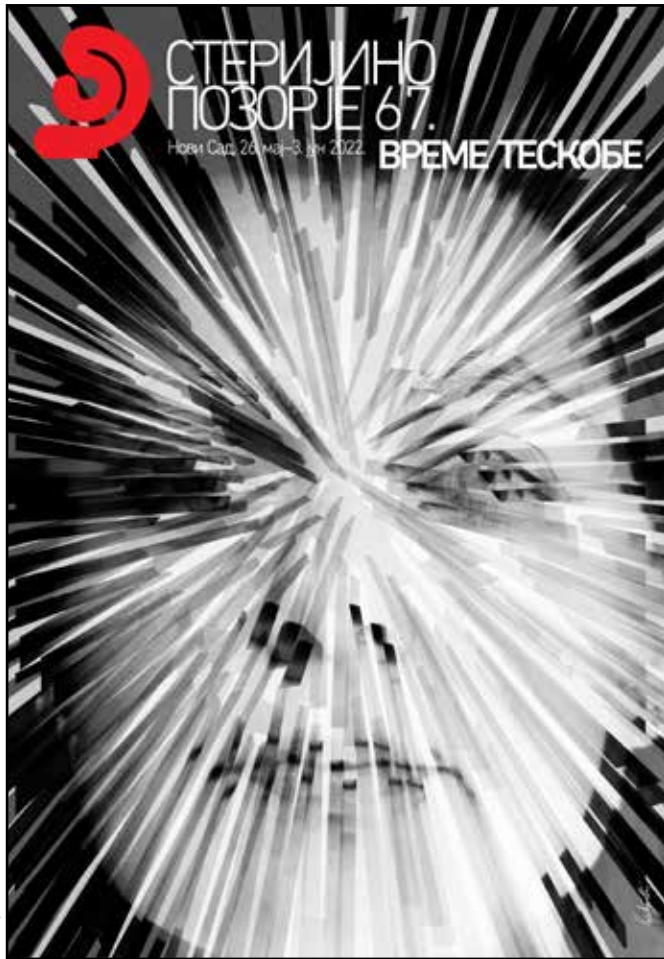
• Нема довољно високе школе за управнике позоришта, а истовремено, све су школе довољне за управника позоришта. Све си, и ништа си. Ако си већ ушао у тај свет, онда: воли глумца – безусловно, јер глумац је све у позоришту. То ти је мој први савет. А са свим осталим опрезно. Затим, читај, прати, буди будан, путуј, веруј себи, а сумњај у своје поступке свакодневно. Не прави никакве калкулације, осим оних које се тичу финансија. И ту буди суров, јер те ионако нико неће волети, али ћеш имати уредно вођено позориште, а то је предуслов за уметнички снажно позориште. Одреди уметнички правац твог позоришта, ако си кадар, и даље се не петљај неумерено у уметност, јер ти си „послужилац“ уметности. Ако као управник имаш амбицију да се бавиш уметношћу, онда немој да управљаш. И воли позориште, свето је.

Враћили сте се едукацији, да ли бисте се враћили на неко управничко место?

• Никуда ја нисам отишао. Цео живот сам у служби позоришта, на различите начине. Нисам се вратио, ја сам из новинарства дошао у позориште, а после прогонства из позоришта, избегао на факултет, па онда помилован дошао у друго позориште... и тако. Никад досадно. Дејан Мијач је, негде на почетку мог управниковања, рекао, мени и Елдину Табучићу, тада директору тузланског позоришта: „Управници су луди људи. Што су млађи, то су луђи“... Изгледа да не испуњавам неки од ових услова! Годинама мислим о томе шта нам је Дејан Мијач, не само тада, поручио, и записујем то... Млади, одлучни, енергични, бескомпромисни, образовани, духом снажни, потребни су нашем позоришту.

Чему уметност служи данас?

• Не би требало да је утилитарна, јер онда је оштећена, идеолошки нагрижена, значи – сумњива. А опет да се сведе на службу самој себи, такође не ваља, јер ће артифицијелност да је обесмисли. Онда би најбоље било да служи човеку да претраје, да не уништи самог себе, чему је ближи него икад, јер тако је сујетан, грабежљив, богохулан, лицемеран.

Дизајн: Адила Кашић

Наша култура често личи на позоришну изборачицу, а ипак би било лако изабрати добре ствари. Када је културна политика у питању, стално смо код исте вечите славине која је пресушила. И стално смо на неком ролеркоштеру, стално живимо неко време врана чекајући неко чудо у Шартану... Где су нови људи који би то време тескобе моли да промене, јесмо ли уопште спреми за те промене којих су нам туна уста, јесмо ли ми старији спреми да се одрекнемо привилегија и преустимо им кормило не би ли сигро окренули у бољем правцу?

• Хм... Примећујете ли да је тескобност наше перманентно стање већ годинама? Да то осећање света прожима наше животе и да му се тешко одупиру и најхрабрији? Хоћу рећи, страх за egzистенцију одвраћа људе од акције, спутава и гуши сваки идеју о промени. Млади, мудри и одважни, једини су спас.

Забележила Снежана МИЛЕТИЋ

ПРОЛОГ 67. СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА

**Слободан Унковски пред студентима:
Чему уметност служи данас?**

**МОРА ДА СЕ САЗНА НА ЛИЦУ
МЕСТА, УТРОБОМ!**

Разумљиво – ни једна столица није остала празна у сали Одсека за уметност и дизајн Департмана за архитектуру и урбанизам Факултета техничких наука новосадског Универзитета на јучерашњем предавању Слободана Унковског, једног од најзначајнијих позоришних редитеља 20. века са простора некадашње СФРЈ.

Прологом 67. Стеријиног позорја, предавањем „Чему уметност служи данас“, обележен је крај прве године школовања студената основних студија Сценске архитектуре, технике и дизајна ФТН.

Сочно, с огромним капиталом искуства, опет свеже, мирно, а страсно, својствено само великим ствараоцима, Унковски је и као велики приповедач и омиљени професор студентима и синоћ предавао онако како једино може – сумњајући, постављајући питања и себи и њима. Говорио је и питао – шта је уметност, како треба читати драмски текст, која је улога публике и шта јој је потребно данас, какав је глумац који је пронашао себе, како се манифестује мимикрија код животиња, а како код људи... Говорио је о сликама које га опседају, које слаже на сцени као пазл, а да заправо не зна како изгледа „задата“ тема... Свој метод режије назвао је „стратегичком медузом“... Признао пред студентима да живот ликова у представи проживљава много пре него што дође на пробу, и да у сопственој глави има своју „премијеру пре премијере...“ Унковски поставља питање „да ли уметност служи само томе да би уметник, аутор, имао простор за изражавање, да би артикулисао своја дубока сазнања о свету који га окружује, да би храбро констатовао своје незнање о датог дилеми, да би служио себи, да би служио заједници...“

Фото: М. Блашковић

Он сматра да су „уметници преводиоци, тумачи социјалних стања и болести... О себи никад не размишљао као уметнику, већ се више видим као истраживач стања све-сти. Мој организам је у френетичној потрази за фабулом, да би изразио неизговорене приче, да их спакује у неки тип структуре, да их обликује у форму, да их постави негде, да их смести на сигурно, у архиву своје и колективне, организоване меморије, јер једино тако може да се ослободи њих, и да се можда приближи скоро недодирљивој катарзи и да провери је ли она уопште могућа данас.“

„Велико је питање не само чему уметност служи данас већ коме“... „Уметност у формама које су нам познате столећима... као да одумире... живот се одвојио од ње, или је она заостала за животом, па се чини скоро непотребном... појели су је брзи догађаји, брзе вести... квазиреалност селектованог живота.“

Унковски је запитан да ли је уметност због тога потребна данас „да нам покаже како смо мали, слаби, како не знамо довољно о себи... Уметност, највероватније није допуна, нити имитација живота“.

„Уметност се данас судара са много правила, услова, с императивима тржишта и политике, ошамућена је мноштвом технолошких иновација и остарела пре времена, мада већ има више хиљада година.“

„Уметност, на жалост, како губи на значају, тако умире и чини се да је сада у критичној фази... политика воли да флертује са њом, јер још давно је закључила да је уметност слаба и немоћна. И неспособна, јер да је способна, била би у политици. Зар уметност има више од дрвеног мача или ћорка у оружју из реквизите?“

„А, зар није уметност, управо зрнце идеалне ствари из света идеја, зар она не препозна онај прашњави секунд живота који је најистинитији, очисти га, осветли и прикаже као неки драгуљ истине... Не знам да ли је уметност доказ о постојању Бога, или коначно ослобађање од њега (чак и кад је у његову славу). Не знам, али, иако је најнеухватљивија, чини ми се да је једино за шта човек може да се ухвати.“

Леонард Бернштајн (предавање на уметничким студијама): „Ми само дајемо дозволу да неко буде само свој.“

Слободан Унковски (предавање на ФТН): „Остало мора да се сазна на лицу места... утробом.“

Разговор након предавања модерирао је Радивоје Динуловић.

Бранислава ОПРАНОВИЋ

ВЕЧЕРАС НА ПОЗОРЈУ

17. Изложба позоришног плаката и графичког обликовања

Жири у саставу – Атила Капитањ, редовни професор Академије уметности Нови Сад, Одсек графички дизајн (председник), Дарко Вуковић, редовни професор Академије уметности Нови Сад, Одсек графички дизајн, Драган

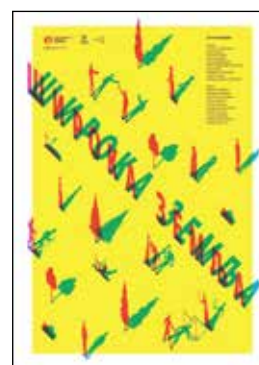
Живанчевић, редовни професор Академије уметности Нови Сад, Одсек нови ликовни медији, прегледао је 173 рада 62 аутора.

Пошто је одабрао радове који ће чинити корпус Изложбе, Жири је донео одлуку о наградама:

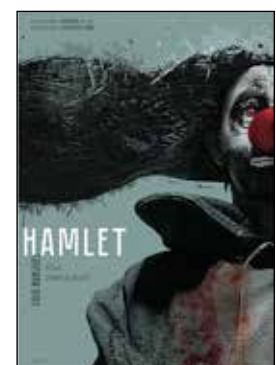
Штампани позоришни плакат

I награда – Дејан ПЕТРОВИЋ,
за плакате 22. и 23. Међународни луткарски фестивал
'Златна искра' Крајевеца, Бамби,
51. Сусрешти професионалних позоришта лутака Србије

II награда
Мирко ИЛИЋ,
за плакат *Широка земља*

III награда
Душан АРСЕНИЋ,
за плакате *Хамлеј* и *Војцек*

Идејни пројекат плаката

I награда – Хана НОВАК,
за плакат *Краљ Иби*

II награда – Стефан ИЛИЋ,
за плакат *Sinergy*

III награда
Милена ЂУРИЧИЋ,
за плакате *Краљ Лир*, *Хамлеј*,
Ромео и Јулија

Специјална награда Жирија

Круна ЈЕВТИЋ,
за плакат *Покондирена
шиква*

Кристина ПОЛЕНДЕР,
за плакат *Kafka machine*.

ЖИРИ
67. СТЕРИЈИНОГ ПОЗОРЈА

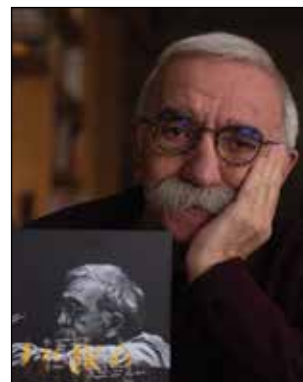
**Слободан
Скерлић**
(председник Жирија)

Рад у позоришту: *Гробница за Бориса Давидовича* Данила Киша (коредира са Рашом Андрићем) у Дадову; *Змајовини јангалози* Иване Димић и *Школа рокенрола* Милене Деполо у Бухи; *Тријеле* (ауторски са Миленом Деполо), *Кад су цвешале шикве* Драгослава Михајловића; *Позив на љубљење* Владимира Набокова и *Ушћољена душа* Александра Југовића у Београдском драмском; *Синови умиру први* Мате Матишића у Босанском народном у Зеници; *Мурлин Мурло* Николаја Кољаде у кикиндском Народном; *Развојни јуџ* Боре Шнајдера Александра Поповића и Брехтов *Ситрах и бега Трећеј рајха* у Грачаници (Српска драма приштинског Народном); *Врла нова 2061* (ауторски са Миленом Деполо) у суботичком Народном; *Народна драма* Олге Димитријевић у сарајевском САРТРУ; *Дон Кихоте од Манче* Милене Деполо у новосадском Позоришту младих; *Пејријин венац* Драгослава Михајловића у драматизацији Миле Нешовић у Атељеу 212.

Рад на филму: *Шантарейо ти не расћеш лејо*; *До коске*; *Тој је био врео*.

Био асистент, па предавач на ФДУ. Предавао на специјалистичким студијама Универзитета уметности. Управљао рекламном агенцијом и дејчјом телевизијом. Писао и режирао нека *Ошворена врајша*. Писао и режирао *Ружне речи*. Похађа Докторске уметничке на ФДУ.

Писао и режирао серију *Клан*.

**Слободан
Унковски**
(1948, Скопље)

Позоришни редитељ, професор глуме и позоришне режије. Режирао је представе у бившој Југославији, Грчкој, Русији, Италији, Белгији, Шведској, САД и Немачкој.

Добитник свих значајних награда у региону. Његова представа *Хрвајски Фаусџ*, ЈДП Београд, приказана је на Театру нација. Предавао на ФДУ Скопље, Бруклин колеџу, Институту за напредни театарски тренинг на Харварду, водио више радионица о глуми и режији. Заједно са Метом Хо-

чевар, Ангелином Атлагић, Радивојем Динуловићем и Гораном Стефановским водио Мастер студије из позоришне режије на ФДУ Скопље.

У античком театру у Епидураусу поставио Еурипидовог *Оресиа*. Режирао драме многих савремених аутора у региону, међу којима су Мирослав Крлеж (*Лејенда*, праизведба), Русомир Богдановски, Руди Шелиго, Душан Јовановић, Петре М. Андреевски, Слободан Шнајдер, Милица Новковић, Коле Чашуле, Биљана Србљановић, Жанина Мирчевска, Милена Марковић, Дејан Дуковски, Гордан Мухић. Поставио једанаест драмских текстова и једну драматизацију Горана Стефановског.

Милена Павловић

(1972)

Дипломирала глуму на Факултету драмских уметности 1993. Од 1996. стална чланица глумачког ансамбла Београдског драмског позоришта. Остварила бројне улоге различитог карактера на

сценама београдских позоришта у представама *Мишоловка*, *Човек, звер и врлина*, *Брилијантин*, *Време чуда*, *Човек је човек*, *Арсник и стари чийке*, *Родољубци*, *Малограђани*, *Приватни живоши*, *Крила од олова*, *Делиријум тременс*, *Треле*, *Плацебо*. Њену глумачку каријеру обележили су филмови *Ми нисмо анђели*, *Дезертер*, *Underground*, *Пакеј аранжман* и *Држава мртвих*.

Добитница значајних театарских и филмских признања на домаћим и међународним фестивалима: награде за младу глумицу на фестивалима у Нишу, Ужицу и Вршцу, Гран при „Татјана Лукјанова“, те бројних годишњих и колективних признања.

Од 2000. бави се писањем и режијом у матичној кући, као и у другим театрима широм земље. Значајне режије: *Троје*, *Љубав и њид*, *Пијанисиа*, *Госпођица Јулија*, *Зла жена*, *Пера Пан*, *Тајни дневник Вирџиније Вулф*, *Крчко Орашчић*, *Луна-џарк*, *Расло ми је бадем дрво*. Првакиња Београдског драмског позоришта.

Петар Михајловић

(1979, Крагујевац)

Студирао медицину, уписао трећу годину права, а онда дипломирао драматургију на Факултету драмских уметности у Београду, где је тренутно на докторским студијама. За

текст дипломске драме *Само не у Швајцарску* добио је Награду „Слободан Селенић“, а за драму *Радничка хроника*

награду Стеријиног позорја на конкурс за оригинални домаћи драмски текст.

По његовим текстовима реализовано је шест позоришних представа: *Гавран* (2004), *Писаћи скалџелом* (2006), *Радничка хроника* (2010/2019), *Швајцарска* (2017), *Двесија* (2018) и десет радио-драма. Као сценариста потписује пет играних ТВ серија и три дугометражна играна филма, а тренутно ради на развоју и реализацији више телевизијских и филмских пројеката.

Издао је збирку кратких прича *Серијски самоубица* (2000), роман *Нишџа* (2013), књигу прича *Нико* (2018) и књигу драма *Тријумф смрти* (2021), док се током 2022. очекује изазак и његовог другог романа *Ојмакон* и дебитантског стрипа *Мејтар асфалџа*. Дrame и кратке приче објављуване су му у стручним књижевним часописима и преведене на више страних језика.

Од 2004. до 2007. активно се бавио музичким новинарством, а од 2013. до 2020. био је запослен у Архиву Југословенске кинотеке. Живи и ради у Београду са сталним запослењем у Iervolino Studios на позицији сценаристе анимираних филмова.

Зоран Максимовић

Дипломирао на Катедри за историју Филозофског факултета у Новом Саду. Магистрирао и докторирао на Одсеку театрологије Академији уметности Нови Сад.

По пројектима је радио у Српском народном позоришту и

Стеријином позорју, а као новинар на Радио Новом Саду и ТВ Нови Сад. Од 1991. запослен у Архиву Војводине, а од 1995. у Позоришном музеју Војводине (2002–2017, директор). Редовни члан Матице српске од 1995, од 2004. члан Одбора Одељења за сценске уметности у музику, и секретар од 2020.

Сарадник *Српској биографској речника*, *Енциклопедије Новог Сада*, *Српске енциклопедије* и *Енциклопедије Народне позоришња у Београду*. Члан Главне редакције научног пројекта Позоришног музеја Војводине. Учествовао на више домаћих и иностраних симпозијума, семинара и конференција. Био је члан жирија на позоришним фестивалима и за доделу уметничких награда, научних признања и члан више струковних, организационих, извршних и управних одбора, савета и комисија. Од 2006. члан Удружења позоришних критичара и театролога Србије (огранак АИСТ). Један од оснивача Фондације „Лаза Костић“ (Лондон, Београд, Нови Сад, 2009). Потпредседник Новосадске секције Међународног савета за игру (СИД, од 2014) и Савета Међународног фестивала позоришта за децу у Суботици (2014–18).

Аутор двадесетак музеолошко-театролошких изложби (Србија, Словачка, Мађарска, Велика Британија, Република Српска).

Аутор, коаутор и приређивач публикација: *Мира Бањац*, 2002; *Двадесет година уметничке истре Дијане Козар-*

ски, 2004; *Владимир Маренић – њозоришно сликарство...*, 2005; *Јуриј Львович Ракишин...*, 2007; *Оксана Сторожук...*, 2009; *Мира Бањац – 60 година уметничког рада*, 2011; *Позорје Лазе Костића*, 2011; *Theatre poetics of Laza Kostic*, 2012; *Уметност и њре Милана Лазића*, 2013; *Ибзенове драме, и на војвођанским сценама*, 2016; *Све наше Хеде*, 2018; *Светлана Бојковић – Уметност ђлуме...*, 2019; *Позориште у времену сваком – 100 година Удружења драмских уметника Србије*, 2019; *Јосиф Шлезингер...*, 2021; *Обнова Српској народној њозоришта (1918–1921)*, 2021... Објављивао у домаћим и страним зборницима радова, периодичним публикацијама и дневним листовима.

ОКРУГЛИ СТО КРИТИКЕ

И ове године на Округлим столовима критике разговараће се о изведеним представама на фестивалу: девет представа у Такмичарској селекцији (*Код вечише славине, Избирачица, Флеке, Пројекција, Последње девојчице, Блудни дани курајтој Џонија, Ролеркостер, Године врана, Чудо у Шарџану*), три представе у Међународној селекцији „Кругови“ (*Усигрене, Ја сам она која нисам, My Name is Goran Stefanovski*), представа ван конкуренције – фестивалска премијера *Милева*. Сесије ће се одржавати сутрадан по изведбама, почињаће у 11 сати (27. мај, 2. јун), у данима одржавања два стола критике разговори ће почињати у 11 и 12 сати (28. мај–1. јун), док ће разговор о представи *Чудо у Шарџану* 2. јуна почети након одигране представе, у 22.30 сата. Водитељи Округлих столова су **Исидора Поповић**, историчарка позоришта и **Влатко Илић**, театролог и редитељ. Округли столови су место на коме критичарска „копља“ укрштају како театарски посленици тако и они који осећају потребу да своје мишљење поделе са другима, па је ово позив свима да се укључе и тиме допринесу живости разговора.

Водитељи округлог стола

Исидора Поповић

Рођена 1981. у Новом Саду. Основне студије завршила 2003. на Академији уметности у Новом Саду (Драмски одсек, смер Глума на српском језику), у класи професора Петра Банићевића. Магистривала 2005. на Одсеку за српску књижевност Филозофског факултета у Новом Саду, одбранивши рад *Живој и дело Лазара Лазаревића сџаријеј*. Докторивала 2013. дисертацијом *Комедија у Срба њре Јована Сџерије Појовића (од њочешка до 1830. године)* на Филозофском факултету у Новом Саду. Током из-

раде докторске дисертације била стипендиста Министарства науке Републике Србије.

Од 2000. до 2005. радила на Телевизији Нови Сад (данашња РТВ), најпре у Информативном, а потом у Документарно-образовном програму. Од 2005. запослена је у Матици српској, најпре у Лексикографском, а потом у Рукописном одељењу. Носилац више пројеката и тема у Матици српској, између осталог: *Рукописна заоставишина Јована Сџ. Појовића у Матици српској (2006–2008)*, *Проучавање, редџовање и објављивање српске њозоришне башџине до 1918 (од 2008)*, *Матица српска и Српско народно њозориште (од 2012)*. Сарадница *Српској биоџрафској речника* и *Лексикона њисаца српске књижевности* Матице српске, као и капиталног националног пројекта Издавачког центра Матице српске *Десет њ векова српске књижевности*.

Бави се историјом српског позоришта и раним развојем српске драмске књижевности. По позиву је учествовала на више научних скупова у земљи и иностранству, а у периодици је објавила неколико десетина чланака. Објавила је монографије: *Књиџа Сџеријиних рукописна: рукописна заоставишина Јована Сџ. Појовића у Матици српској*, Матица српска, Нови Сад 2008. (награђена 2009. на новосадском Салону књиџа као издавачки подухват године) и *(Пред)историја веселих њозорџа*, Стеријино позорје, Нови Сад 2014. Као приређивач објавила је књиџе *Герасим Зелџћ/Викенџије Ракић/Саво Мркаљ, Десет њ векова српске књижевности*, Издавачки центар Матице српске, Нови Сад 2016. (са Боривојем Чалићем) и *Фоџер: Јован Ђорђевић и Српско народно њозориште кроз одабране изворе*, Градска библиотека у Новом Саду и Матица српска, Нови Сад 2017. (са Браниславом О. Поповићем).

Од 2013. члан редакције часописа „Сцена“ у коме уређује сталну рубрику из историје позоришта.

Влатко Илић

Рођен 1981. у Београду. Од 1999. до 2001. похађа Lester B. Pearson College UWC у Канади, након чега уписује студије позоришне и радио режије, које завршава 2006. као студент генерације Факултета драмских уметности у Београду. Децембра 2010. брани докторску дисертацију *Сџраџеџије оџџанка извођења уживо у еџохи нових медиџа: Нова џеориџа њозоришта / џеориџа новој њозоришта у Србији* на Универзитету уметности у Београду и стиче

звање доктора наука у области теорије уметности и медија.

Ванредни је професор на Факултету драмских уметности Универзитета уметности у Београду, на Катедри за теорију и историју, где предаје на предметима: Теорија културе, Естетика, Савремена естетика, Естетика комуникација, Естетика медија, Филозофија медија, Методологија научно-истраживачког рада и Поетика, на свим нивоима студија. Аутор је две научне монографије: *Савремено позориште: естетско искуство и пресудиничке праксе* (Стеријино позорје, Нови Сад 2018) и *Увод у нову теорију позоришта* (Нолит/Алтера, Београд 2011), и један од коаутора монографије *Нова критичка теорија: филозофија забаве*, са Дивном Вуксановић и Драганом Ђаловићем (Естетичко друштво Србије, Београд 2021). Од 2012. до 2014. реализатор је научноистраживачког пројекта

Одлуку о најбољој представи
у Такмичарској селекцији доноси
Жири Округлог стола критике

Влатко Илић (председник)
Наташа Гвозденовић
Ивана Петровић

„Теорија извођачких чиновна: од драмског театра до друштвених промена“ при Академији уметности Универзитета у Новом Саду. Гостујући је предавач на Факултету уметности у Подгорици и члан Естетичког друштва Србије.

Поред научноистраживачког рада, Влатко Илић је активан и у домену уметничког стваралаштва. Године 2007. добија Специјалну Стеријину награду за режију представе *Сам крај свећа*, по тексту Ж. Л. Лагарса, у продукцији Малог позоришта „Душко Радовић“. Редовно сарађује са драмским програмом Радио Београда (радио драме: *Pars Hostilis*, М. Караклајић; *Пет нивоа његовог разговора др Свећолика Плесника и др Марије Полек*, В. Клачар; *Исцељење*, Д. Вуксановић; *Тештамени овој дана*, Е. Бонд; и друге); а међу његовим режијама издвајају се и: *Прича о војнику*, Стравински/Рама, Београдска филхармонија, 2018, *Ана Франк*, према *Дневнику Ане Франк*, НП „Стерија“, Вршац 2016; *Маркс у Сохоу*, Х. Зин, Царина/ЈДП, Београд 2013; као и серијал радова реализован у сарадњи са Војиславом Клачаром: *Формирање Х Владе Краљевине Кореје*, Hebbel Theater, Берлин 2009; *Оснивање III Универзитета у Краљевини Кореји*, Geschwister-Scholl-Haus, Лајпциг 2008; *Парламентарна Историја Кореје*, Белеф 2007, и други.

Жири продуцентске куће „Scomediasco“ за епизоду

Даринка Николић (председница),
Соња Дамјановић
Теофил Панчић

Жири награде за глумачку бравуру „Зоран Радмиловић“ Народног позоришта Тимочке крајине „Зоран Радмиловић“ Зајечар и Стеријиног позорја

Владимир Ђуричић (председник)
Александар Милосављевић
Александар Гајин

Гласање публике за најбољу представу

Публика ће изабрати најбољу представу на 67. Стеријиним позорју гласањем на гласачким листићима након изведених представа у свим селекцијама. Покровитељ награде је Стеријино позорје.

ДОБРО, ЛОШЕ И НЕШТО ИЗМЕЂУ

ИЗМЕЂУ СТРАХА И КУКАВИЧЛУКА, ХРАБРОСТИ И НЕПРОМИШЉЕНОСТИ

Ова рубрика допуњује, директно или овлаш, корпус текстова везаних за представе овогодишњег Позорја. Понекад се сугеришу теме које надилазе оквир репертоара (Чему нас учи тајанствено порекло досаде; Свакодневне рутине уз које се осећамо боље; Сребрни цар; Не постати свој „најуспешнији неуспех“; Освета природе; Да ли плачете у театру?; Учити енглески за домаћу употребу...)

Обогатити вокабулар, Синоними: **Тескоба** – стрепња; туга; чамотиња; неслога; самоћа; апатија; депресија; меланхолија; усамљеност; нервоза; зебња; потиштеност; резигнација; летаргија; дезоријентација; фрустрација; анксиозност; екстаза; немир...

Слушати музику: Led Zeppelin, „Stairway to Heaven“ (Степенице до раја); Ten Sharp, „You“; Leo Rojas, „El Condor Pasa“ (372 милиона прегледа на YouTube); B. B. King, „The Thrill Is Gone“; Ella Fitzgerald, „Summertime“, „Over the Rainbow“; Група Тајм, „За који живот треба да се родим“...

Артур Шопенхауер: „Као што је љубав према животу заправо само страх од смрти, тако и друштвеност људи није директна; она се не заснива на љубави према друштву, него на страху од самоће.“

Алекс Шулман (*Из њејела*): „Никада нисам видео воз у којем нисам пожелео да будем.“

Приредила Александра КОЛАРИЋ

IN MEMORIAM

Бошко Милин
(1966–2021)

Био је дивна душа Позорја, одмерени човек Бошко Милин. Смирен, духовит и самозатајан – истински господин бечких манира. Умео је Милин о представама да говори пажљиво критички и прецизно хируршки, при томе никада да не вређа.

Позорјем је ходио тихо, а о његовом присуству сведочио би само какав префињени мирис дувана што је из луле промицао стериданским стазама.

Позорје се с осмехом сећа Бошка Милина, недостаје у редовима оних који још увек верују у ово мало преосталог чистог духа.

Био је магистар театрологије и редовни професор на катедри за драматургију Факултета драмских уметности у Београду, позоришни критичар 3. програма Радио Београда. Добитник Стеријине награде за позоришну критику „Миодраг Кујунџић“ 2008. и 2010. Селектор Стеријиног позорја био је 2001, 2002. и 2018.

Мр Милин се окушао у разним областима драматургије: писао је драматизације за позориште и радио, сценарија за филмове и ТВ емисије, радио-драме и драматизације; бавио се феноменом радија и телевизије. Обављао је послове драматурга (Theater zum Fürchten – Беч и Народно позориште – Београд).

Провео је шест година као члан уредништва часописа *Сцена*.

Од 1988. написао је преко тридесет драматизација за радио, више оригиналних радио-драма и драмску обраду сцене Јосипа Кулунџића, *Пацијентки младој Кирилова*.

Његов есеј *Роберт Бенџон: конвенција као надахнуће* објављен је у зборнику *Светило у џами: нови Холивуд* 1991. Написао је по наруџбини либрето за балет *Краљица Марто* (Народно позориште Београд).

Превео је комаде Едена фон Хорвата *Италијанска ноћ* (изведен у Југословенском драмском позоришту 2004), *Приче из бечке шуме* (СНП, 2012) и *Казимир и Каролина* (Атеље 212, 2014). Крајем 2008. написао је сценарио за Вуков школски час. Аутор је поговора за књигу *Време кисеоника – најновије руске драме*. Године 2008. објављена му је студија *Лавиринти експресионизма* (издање Стеријиног позорја).

У иностранству мр Милин објављивао је прилоге у зборницима: *The Changing Scene – Theatre and Performance in Eastern Europe Between Engagement and Escapism* и *Le théâtre d'aujourd'hui en Bosnie-Herzegovine, Croatie, Serbie et au Monténégro – Entre l'engagement et la fuite, Revue des Études slaves*, Institut d'Études slaves, Paris-Sorbonne.

Преводио је са немачког и енглеског језика.

Дејан Мијач
(1934–2022)

Одлазак патријарха нашег позоришта

Редитељ који је намеравао да постане глумац, благовремено схвата да нема „ни стас ни глас“, па оде у режију... Волео је глумце и све им је праштао...

Својим режијама васкрсао је низ наших драмских класика (Стерија), имао савршен слух за сензибилитет драмских аутора од којих га деле деценије (Б. Србљановић), у Шекспировим делима налазио је упоришне тачке па смо елизабетанца препознавали као нашег савременика..

У нашем театру Мијач је био најстаменији репер за процену многих категорија. Његовим радом одмеравао је овдашњи квалитет режије; глумачки ансамбли су сарадњу с њим третирали као неку врсту одличја којим су се дичили пред колегама који се нису могли похвалити овим искуством. Означен и као патријарх српског позоришта, Дејан Мијач је одређивао и меру на основу које се успостављала дијагноза здравља домаћег театарског живота...

Осим сећања на представе које је режирао, као трајно сведочанство о Мијачу остаје и монографија Даринке Николић, *Дејан Мијач*, СНП, Нови Сад 2017.

Александар Милосављевић

Други о Мијачу (из монографије): Мира Бањац, *Волео је он мене, али...;* Јасна Ђуричић, *Моја велика леђа;* Рената Улмански, *Мој дивни гео у позоришту зове се – Мијач;* Мирјана Гардиновачки, *Предмети обожавања;* Воја Брајовић, *Чистиав космос;* Бранко Цвејић, *Он је кешџерија, мера ствари;* Јован Ђирилов, *Класик модерној чула;* Борис Исаковић, *Као да си у неки сан ушао!;* Миодраг Петровић, *Свака предсјава – семестар;* Миодраг Табачки, *Часови из сценографије...*

Награђиван је Мијач широм једне, друге, треће земље... Стеријине награде за режију: 1974 – *Покондирена шиква*,

СНП Нови Сад; 1976 – *Женидба и удадба*, НП Сомбор; 1978 – *Пучина*, ЈДП Београд; 1986 – *Пушјујуће ѿозоришће Шойаловић*, ЈДП Београд, 1987 – (ванредна), *Родољубци*, ЈДП Београд; 2002 – *Чудо у Шарјану*, Атеље 212 Београд; 2006 – *Скакавци*, ЈДП Београд. Стеријина награда за наро-

чите заслуге – 1990; Награде за животно дело других давалаца, признања... Године 1969. прима Октобарску награду за *Великој Мака* Ериха Коша, СНП Нови Сад. После представе *Голубњача* (1982), његово име избрисано је са списка добитника (пише Дејан Пенчић-Пољански, 2013).

АКРЕДИТОВАНИ

Билтен 67. Стеријиног позорја:

Наташа Гвозденовић, Милена Кулић, Снежана Милетић, Бранислава Опрановић, Дивна Стојанов, Борисав Матић, Димитрије Петровић, Драгана Ђокић, Анастасија Мутавцић, Огњен Родић. Фоторепортери: Марина Блашковић, Бранислав Лучић

Политика: Борка Глоубовић Требјешанин

Компанија Новости: Јованка Симић, Ненад Карлић (фоторепортер)

Дневник: Наташа Пејчић, Игор Бурић

Данас: Гордана Нонин

Блиц: Тања Њежић

Курир: Љубомир Раданов

Нова рс: Александра Гловацки, Ана Хегедиш Лалић, Ненад Михајловић (фоторепортер)

Новосадски репортер: Зоран Сурла

Слободна Далмација: Небојша Димитријевић, Мирон Џуња (фоторепортер)

Часопис Сцена: Драгана Вилотић

Вршачка кула: Весна Кукић

Телевизија Војводине: Сташа Јамушаков, Славица Брачевић, Ивана Петровић, Соња Митровић, Јелена Јокић, Милица Ранчић, Ива Јованчић, Ивана Зечевић, Теодора Милинковић

Новосадска ТВ: Гаљина Чобанов, Предраг Радосављевић, Валентина Кубурић

ТВ Мост: Александра Живановић, Радослав Јакшић

ТВ Шабац: Ђорђе Дамњановић

ТВ К25: Ања Лаловић, Иван Суботички

ТВ Курир, дописништво Војводина: Станислава Кенешки

Радио телевизија Војводине: Оливера Шешлија

Радио телевизија Србије: Оливера Милошевић, Слободан Савић

ЈМУ РТВ (Први програм радија):

Татјана Новчић Матијевић

РТС Радио Београд 2: Мишка Кнежевић, Весна Перић, Соња Тодоровић Шегрт

Радио 021: Гордана Михаиловић

Хоћу у позориште, часопис и портал: Александра Никодијевић

Културни центар Војводине: Мирко Себић

Портал **IZ OFFa:** Светислав Јованов

Портал **Аутономија:** Бранислава Опрановић

Belgrade Edit Culture Blog: Марко Радојичић

Samostalan free lance: Зоран Р. Поповић

Омладинске новине Online **Click click boom:** Сања Ђукић, Марија Ердељ

Корзо, портал за урбану културу и баштину: Бојана Каравидић

Portal **SEE Stage:** Борисав Матић

Радио **Апарат:** Андреј Чањи

ART Vox: Љиљана Малетић Војводић

Култ, интернет портал: Мина Кулић

Културама портал: Ивана Малетин Ђорилић

Култура.мк Скопље: Сашо Огненовски

Војвођански магацин: Живан Лазић

Online новине универзитета Нови Сад

Универзитетски одјек: Јована Малешев

Media 21st. Century press: Стефан Кецо Срђан Дорошки, фотограф

СУТРА НА ПОЗОРЈУ ПЕТАК, 27. МАЈ

11.00 часова / Представа ван конкуренције

Округли сто: Милева

12.30 часова / СНП, Камерна сцена

Пројекат *Милева*

Colectivo Homónimo (Чиле)

15.00 и 17.00 часова / СНП, Камерна сцена

Јавно читање радова студената драматургије Академије уметности Нови Сад

18.30 часова / СНП, доњи фоаје Сцене „Пера Добриновић“

Отварање изложбе позоришне фотографије *Око душе Срђана Дорошког*

19.00 часова / СНП, Сцена „Пера Добриновић“

Такмичарска селекција

КОД ВЕЧИТЕ СЛАВИНЕ

Текст: Момчило Настасијевић

Режија: Соња Петровић

**Српско народно позориште Нови Сад и
Центар за развој визуелне културе Нови Сад**

РОМАН: Страшно ми је, сестру губим!.. Ко је родио мене, тебе заиста није!.. Тета Тина не може бити твоја мајка!..

МАГДАЛЕНА: То!.. То!.. Твоја Магдалена, – цела твоја!.. (*Полуби га*) Опрости!.. Нисам при себи!.. Убио си ме, сестру си у мени убио!.. А ја, жива још, тек оживела, – да те згнусим собом, да те упрљам!

РОМАН: Згнуси, Магдице, упрљај!.. Од тебе ми је!.. Поднећу!..
(Момчило Настасијевић, *Код Вечите слаvine*)

21.00 час / СНП, Сцена „Јован Ђорђевић“

Међународна селекција „Крутови“

УСИДРЕНЕ

Текст: Елвис Бошњак

Режија: Анастасија Јанковска

**Хрватско народно казалиште Сплит /
Градско драмско казалиште „Гавела“ Загреб /
Хрватско народно казалиште Задар (Хрватска)**

NIKO: Dòli se svit vèc skùplja na rívi da ga dòčeka. Svì su obükli nòve montûre¹, šetadu gòri, dòli... dica lížu slàdolede, parí dà je Vèla Góspe dòšla dví šetemâne² rànije. Cvitàn je narúčija i mužiku. I tòvara je narúčija, na tòvaru će òca dòvest, kà dà je Isukrst, Bòže mi pròsti... Àjde, dži se! Skíday otò c noga jávla sà sebe!

Šutnja. Jakovica ne mrda.

(Елвис Бошњак, *Усидрене*)

¹montûra, montûre ž – odora, uniforma

²šetemâna, šetemâne ž – tjedan